

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 340/2014-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. F., zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, Holubyho 51, Martin, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 139/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. F. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2014 doručená sťažnosť M. F. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 139/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení obvineného účastníkom trestného konania o obžalobe prokurátora Okresnej prokuratúry Martin (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pv 282/09-51 podanej okresnému súdu 17. júla 2012. Sťažovateľ uvádza, že okresný súd vo veci dlhodobo nekoná a o tejto skutočnosti svedčí aj skutočnosť, že obžalobu spolu s výzvou na označenie dôkazov doručil okresný súd sťažovateľovi až takmer 13 mesiacov od podania obžaloby, konkrétne 15. augusta 2013.

Sťažovateľ preto 18. februára 2014 podal sťažnosť na prieťahy v konaní predsedníčke okresného súdu, ktorá mala vo svojej odpovedi sp. zn. Spr 2026/14-I. z 12. marca 2014 konštatovať, že *„subjektívne prieťahy v konaní nezistila a informovala..., že koncom marca, resp. začiatkom apríla 2014 bude určený termín hlavného pojednávania. Doteraz sa tak nestalo a súd v mojej veci nekoná.“*. Nadväzne na to sťažovateľ opisuje predchádzajúci priebeh prerokovania svojej trestnej veci pred okresným súdom, ktorému bola 8. augusta 2011 podaná obžaloba pre identický skutok, a ani *„v tomto prípade súd o obžalobe nekonal, a tak... musel podať sťažnosť na prieťahy v konaní (dňa 06. 03. 2012, t.j. po 7 mesiacoch od podania obžaloby). V odpovedi predsedníčky Okresného súdu Martin sp. zn.: Spr 2016/12 zo dňa 26. 03. 2012 sa uvádzalo taktiež to, že nezistila prieťahy v konaní. Výsledkom tejto prvej sťažnosti bolo určenie termínu verejného zasadnutia, na ktorom bola uznesením podaná obžaloba odmietnutá a toto uznesenie následne nadobudlo právoplatnosť. V novom konaní, po podaní druhej obžaloby súd za 21 mesiacov nebol schopný vykonať iný úkon ako zaslať výzvu na oznámenie návrhov na vykonanie dôkazov a nebol schopný ani určiť termín hlavného pojednávania. Po prvom podaní obžaloby viedla sťažnosť adresovaná predsedníčke Okresného súdu Martin aspoň k vytýčeniu termínu verejného zasadnutia (na 02. 04. 2012), no teraz nemala žiadny vplyv na odstránenie prieťahov v konaní.“*.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje vydať takéto rozhodnutie:

„Okresný súd Martin v konaní vedenom pod sp. zn.: 3T/139/2012 porušil základné právo M. F., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn.: 3T/139/2012 sa prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

M. F. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1.000,- EUR (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

M. F. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08,- EUR (slovom dvestoosemdesiatštyri eur osem eurocentov), ktorú je Okresný súd Martin povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Vladimíra Kašubu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) sťažnosť môže podať účastník konania alebo strana v konaní. Sťažnosť na postup súdu môže smerovať proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Z príloh sťažnosti vyplýva, že predsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi sp. zn. Spr 2026/14 z 12. marca 2014 na sťažnosť podanú sťažovateľom podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch poukázala na pracovnú vyťaženosť sudcov pôsobiacich na trestnom úseku v dôsledku odchodu skoršej zákonnej sudkyne na materskú dovolenku, a tak reálnemu zníženiu počtu sudcov. Zároveň uviedla, že zákonný sudca venoval svoju pozornosť aj posudzovanej veci, a to štúdiom a prípravou na ďalší procesný postup s predpokladom určenia termínu pojednávania *„do konca mesiaca marec 2014, resp. začiatku mesiaca apríl 2014“*. Vzhľadom na uvedené predsedníčka okresného súdu konštatovala, že zákonný sudca *„aktuálne vo veci koná, je jeho povinnosťou naštudovať spisový materiál, s ktorým sa musí vysporiadať procesným postupom v rámci svojej rozhodovacej činnosti, k čomu je objektívne potrebný primeraný časový priestor, neopomínajúc ani jeho povinnosť a konanie*

aj v iných jemu pridelených trestných veciach. Faktom ostáva, že v danej veci bol dňa 23. 7. 2013 daný pokyn na doručenie obžaloby a výzvy oprávneným osobám, následne ste na výzvu reagovali návrhom na vykonanie dôkazov dňa 15. 08. 2013, poškodená strana sa vyjadrila k výzve písomnosťami doručenými súdu dňa 22. 01. 2014.

Z hľadiska objektívnej stránky je nutné konštatovať objektivnosť dôvodov v prietahu v konaní, pričom však aktuálne nie je potrebné prijať a zabezpečiť vykonanie opatrení na jeho odstránenie, keďže zákonný sudca po naštudovaní veci učí reálny procesný úkon – pravdepodobne do konca mesiaca marec 2014, resp. začiatkom mesiaca apríl 2014. Vec budem mať naďalej v osobitnom sledovaní v rámci konania pred okresným súdom.“

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že účinne využil označené právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa [§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. III. ÚS 197/05, III. ÚS 13/06)].

Podľa ustáleného názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, I. ÚS 164/2010). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom

vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prierahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Z okolností prípadu predovšetkým vyplýva, že sťažovateľ podal ústavnému súdu sťažnosť ani nie dva mesiace po podaní sťažnosti predsedníčke okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch a necelý mesiac po doručení jej odpovede na jeho sťažnosť bez toho, aby okresnému súdu poskytol reálnu príležitosť napraviť prípadné porušenie označeného základného práva. Predsedníčka okresného súdu pritom sťažovateľa informovala o zaradení jeho veci do osobitného sledovania v záujme predchádzania ďalšieho porušovania práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v rámci konania pred okresným súdom.

Pokiaľ sťažovateľ nebol s odpoveďou predsedníčky okresného súdu spokojný, mal možnosť podľa § 67 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch do 30 dní od doručenia odpovede, s ktorou nie je spokojný, požiadať predsedu krajského súdu o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom okresného súdu. Zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu však uvedené

zákonom predpokladané využitie právnych prostriedkov nápravy porušenia označených práv nevyplýva.

Ústavný súd preto zastáva stanovisko, že sťažnosť sťažovateľa doručená ústavnému súdu 14. apríla 2014 bola podaná predčasne, a to v čase, keď ešte nebolo možné dospieť k záveru, že by vyčerpanie právneho prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv účinne poskytuje a na použitie ktorého je podľa osobitných predpisov oprávnený, bolo bezúspešné a neprinieslo ním sledovaný cieľ. Preto je namieste považovať sťažovateľom predloženú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy za neprípustnú podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a bolo ju potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd však pripomína, že prípadne dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu, prípadne iné jeho konanie (neefektívny, nesústredený postup súdu), ktoré by boli v príčinnej súvislosti s porušovaním základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, by nemuseli byť prekážkou prípustnosti opätovného konania a rozhodovania vo veci samej podľa § 24 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2014